

У статті висвітлено особливості використання методики раннього розвитку людського потенціалу за методикою американського лікаря, психолога Глена Домана. Обґрунтовано позитивні та негативні характеристики методики, визначено перспективи використання методики Глена Домана у контексті технологій розвитку обдарованості дітей, виходячи з позицій здоров'язберігаючої педагогіки.

Е.В. Анищенко

ГЛЕН ДОМАН О РАННЕМ РАЗВИТИИ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА

В статье освещены особенности использования методики раннего развития человеческого потенциала по методике американского врача, психолога Глена Домана. Обоснованы положительные и отрицательные характеристики методики, определены перспективы использования методики Глена Домана в контексте технологий развития одаренности детей, исходя из позиций здоровьесберегающей педагогики.

O.V. Anishchenko

GLEN DOMAN ABOUT EARLY DEVELOPMENT HUMAN POTENTIAL

The features of the use of method of early development of human potential on the method of the American doctor, psychologist Glenna Domana are lighted up in the article. Positive and negative descriptions of method are grounded, the prospects of the use of the Glenna Domana method in the context of technologies of development of gift of children are certain, coming positions of saving of health of children.

Стаття надійшла до редакції 14.10.2010

УДК 378

*Oriol Irina, Lavinia Elizabeta Popp,
Dani Velcea,
Reșita, România*

SISTEMUL EDUCATIV UNIVERSITAR DIN ROMÂNIA

Sistemul educativ universitar din Europa și fiecare instituție componentă se află într-un proces de reformare esențială, declanșat în a doua jumătate a anilor '90 ca urmare a Declarației de la Sorbona și a Declarației de la Bologna, resimțit ca o necesitate și o urgență impuse de competiția pentru realizarea unei economii performante, în condițiile accelerării procesului de globalizare la toate nivelurile și de dezvoltare a societății informaționale. În acest context, educația, creativitatea academică, cercetarea științifică, inovația se afirmă ca factori esențiali în procesul complex și durabil de creare și dezvoltare a societății bazate pe cunoaștere, obiectiv declarat al Uniunii Europene, lansat prin „Strategia Lisabona”.

Învățământul superior, cu toate structurile sale, procesele sale interne și influențele din exterior parcurge un proces de transformare conceptuală și organizațională, promovând o nouă paradigmă a educației academice, aptă să răspundă trebuințelor unei societăți dinamice care se află în continuă

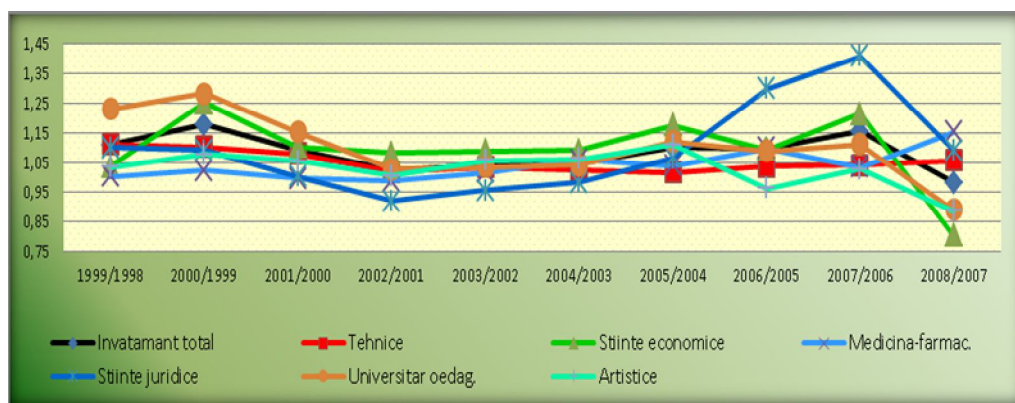
reformare. Având în vedere condițiile speciale în care se desfășoară reforma (globalizarea galopantă, evoluțiile tehnico-științifice accelerate, revoluția informatică), precum și aria ei de acțiune, structura și conținutul studiilor, armonizarea ciclurilor și programelor, cercetarea științifică, criteriile de apreciere a calității programelor de învățământ și a rezultatelor învățării, trebuie să admitem că reforma academică se află într-un proces continuu, un proces de adaptare permanentă la realitățile economico-sociale în continuă schimbare.

Ținând seama de faptul că sistemul de învățământ este unul conservator – cu o mare inerție, peste tot în lume – schimbările vizate în acest domeniu necesită o pregătire minuțioasă, adecvată. O mare vulnerabilitate a sistemului de învățământ se constată atunci când absolvenții nu au capacitatea de a intra rapid pe piața muncii și de a-și valorifica inteligența în domenii de înaltă tehnologie. Ca urmare a declinului demografic, numărul studenților se află într-o continuă scădere, ceea ce sporește competiția între universități – cele dinamice și cu durate mai scurte de studiu fiind mai atractive pentru tineri.

FACTORII DE INFLUENȚĂ ASUPRA EVOLUȚIEI NUMĂRULUI DE STUDENȚI DIN SISTEMUL EDUCATIV UNIVERSITAR

Evoluția numărului de studenți în învățământul universitar a cunoscut modificări importante, mai ales perioada de după revoluție. Perioada anilor 2000-2010 a înregistrat scăderi și creșteri nesemnificative. Însă cele mai mari schimbări în evoluția sistemului educativ universitar se așteaptă în perioada următoare. Factorii de influență considerabilă care vor duce la diminuarea numărului de studenți și abandon uniuersitar sunt:

- *declinul demografic*: anii '80 în România, ca și în multe țări din Europa sunt anii caracterizați cu spor natural negativ;
- *declinul economic*: influența majoră – creată de criza economică globală și criza economică din România;
- *declinul social*: ca urmare a schimbărilor nivelului de trai și calității vieții populației țării.

*Fig.1. Dinamica numărului de studenți (total și pe principalele domenii), perioada 1998-2009
(% față de anul precedent)*

Sursa : Calculat in baza datelor INSEE,

<http://www.insse.ro/cms/rw/pages/anuarstatistic2007.ro>

Declinul demografic. Pe plan național, suntem încă în perioada de mutații de la un tip de societate la altul și nu s-a ajuns la o stabilitate politică și legislativă; nu s-au putut încă remedia tarele societății autarhice, neproductive în care se trăia până în 1989; mentalul este cel mai greu de modificat. Scăderea demografică, o caracteristică europeană, afectează contingentul de candidați la admitere, dar ea va cunoaște o agravare după 2010, iar în 2020 va duce la o scădere a populației școlare cu 33%. Accesul României la UE și libera circulație

duce deja la o concurență acerbă pe piața învățământului superior. Criza economică, a survenit pe neașteptate, toate previziunile economiștilor sau politicienilor neputând-o anunța. Este criza sistemului de valori al unei societăți bazate pe consum și mai puțin pe muncă. Este criza unui mod de viață speculativ, bazat pe oportunități, pe aparențe și mai puțin pe valorile fundamentale morale, religioase.

După cum se poate observa din fig. 1., începutul declinului numărului de studenți se consideră anul de învățământ 2008 - comparativ cu anul 2007 numărul total a studenților din învățământul superior a scăzut cu 2% . Trei domenii de studiu au înregistrat creșteri în anul 2008 comparativ cu 2007: medicina – o creștere de 15%, juridice – 9% și științe tehnice - 6%. Celelalte domenii înregistrând scăderi: științe economice – 20%, pedagogie – 12%. Anul de învățământ 2007/2008 este anul care a înregistrat creșteri maxime a numărului de abiturienți. Era de așteptat că piața la un moment dat va suferi o suprasaturație pentru specialiști din anumite domenii (econiști, juriști), iar pentru alte domenii nu vor exista suficienți specialiști formați cu studii superioare (domenii tehnice și tehnologice, agricole).

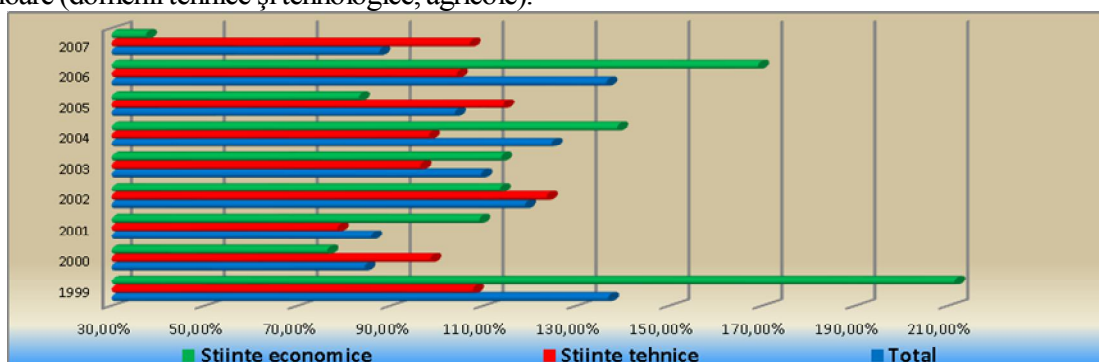

Fig.2. Dinamica numărului de abiturienți (total și pe principalele domenii), perioada 1998-2009 (% față de anul precedent)

Sursa : Calculat in baza datelor INSEE,

<http://www.insse.ro/cms/rw/pages/anuarstatistic2007.ro>

Structura numărului studenților pe domenii de studii va înregistra o modificare în următorii ani fapt care indica și datele statistice oficiale. Analiza dinamicii numărului de abiturienți și studenți restabiliți arata că aceste schimbări structurale au început din anul 2007 (vezi fig.2.).

Dacă în anul 1999 numărul de abiturienți care au optat pentru științe economice a crescut de 2,1 ori comparativ cu anul 1998, în anul 2007 comparativ cu anul 2006 numărul era numai de 37,39% sau o scdere cu 55908 studenți.

Puțin diferită este situația în domeniul științelor tehnice. Din anul 2005 abiturienții care au optat pentru acest domeniu au crescut în medie cu 2500 persoane. În anul 2007 comparativ cu 2006 creșterea a fost de 7,03%.

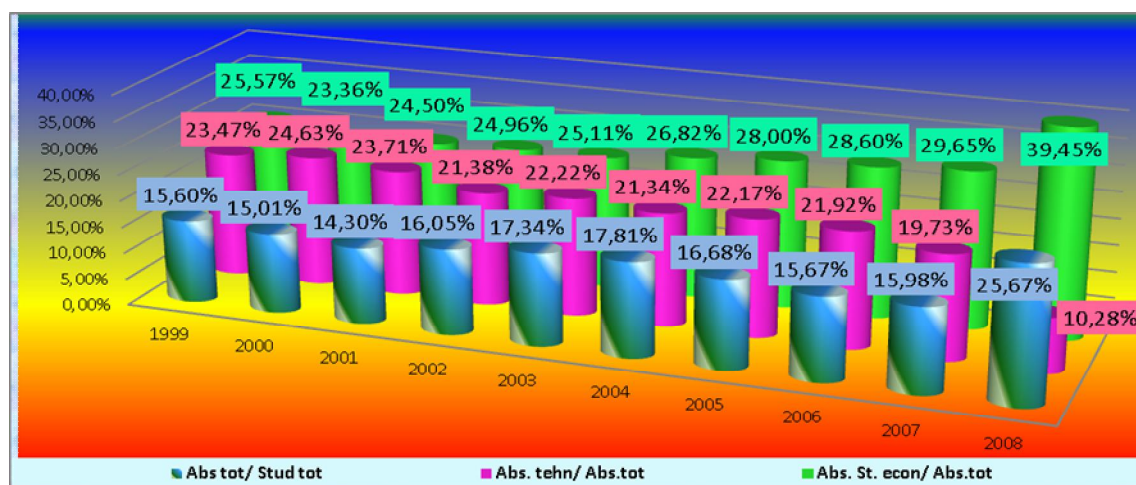

Fig.3. Evoluția structurii numărului de absolvenți, perioada 1998-2009
(% față de anul precedent)

Sursa : Calculat in baza datelor INSEE, <http://www.insse.ro/cms/rw/pages/anuarstatistic2007.ro>

Ponderea numărului de absolvenți față de totalul numărului de studenți pe perioada anilor 1999 – 2007 a variat în jurul procentului mediu de 16,05%. În anul 2008 această pondere a înregistrat valoarea maxima de 25,6%. Structura numărului de studenți-absolvenți pe perioada analizată a înregistrat fluctuații însemnate în ultimul an 2008 comparativ cu 2007: la științe economice – creștere de 9,8%, iar la științe tehnice – o scădere de 9,44%. Considerăm că aceasta situație se va schimba în perioada ce urmează în favoarea științelor tehnice și altor domenii care o perioadă s-au aflat „în umbră”.

Declinul economic. Considerăm că ne confruntăm cu o criză economică mondială. Fiind indusă de criza mondială, „lumea bună” internațională va ieși din criza economică și va ajuta și România să-și revină. Anul viitor sau peste doi-trei ani va trece criza economică așa cum au trecut și alte recesiuni economice. Putem privi problema și din alt aspect: criza noastră economică a fost doar indusă de o criză economică globală, dar amplificată de direcția de dezvoltare aleasă. “Dar o putem privi și altfel: economia noastră era pe pragul crizei sale structurale; criza mondială doar a declanșat-o și amplificat-o. Criza combinată politico-economic a avut un efect distructiv asupra stării societății: sărăcire, alienare, neîncredere în instituțiile statului, în justiție și chiar în moralitate; o degradare a stocului profesional și educative.”²². Aproape că nu există domenii de activitate care să nu fi fost afectat de criză. Există însă anumite domenii, care, odată atinse de criză, ar putea să producă disfuncționalități la scară mai largă. Unul dintre acestea este învățământul. Învățământul este sursa principală a viitorului, iar capitalul uman este strategic într-o societate. De fapt, învățământul și școala superioară fac mai mult decât par a face la prima vedere sau decât ceea ce ne așteptăm să facă la prima vedere. Ne așteptăm ca învățământul să producă ceea ce este important pentru piața muncii - competențe. Și nu e puțin lucru. Dar dincolo de asta, învățământul are datoria de a forma un stil de gândire și un mod de raportare la lucruri, iar școala superioară își face treaba bine atunci când educă o serie de capacități de analiză și mai ales capacitatea de a privi lucrurile în mod critic.

O universitate înregistrează performanțe atunci când în instituția respectivă se gândește liber și critic, se gândește profund și nu se gândește schematic, rutinier - „O școală trebuie să producă intelectuali”. O societate este bogată atunci când are intelectuali, când are minți vii, active, minți critice – minți care să producă soluții sociale constructive.

²² Cătălin Zamfir, *Criza se accentuează prin măsurile de ieșire din ea*, pag. 67. Disponibilitate: <http://www.inovatiiasociala.ro/index.php/jurnal/article/view/56>

Bugetul de stat a fost generos iar universitățile n-au ratat momentul. S-au făcut investiții serioase în modernizarea spațiilor de învățământ, achiziții de material didactic, mobilier sau instrumentar de specialitate etc., ba chiar cunosc locuri unde practic s-au reabilitat localurile aproape de la 0. Motiv suplimentar de mandrie pentru administratorii universitari, pe lângă accesarea finanțării externe, au început să funcționeze mecanisme de tip antreprenorial prin care „s-au făcut dotări” Rezultatele cercetării concretizate în producția de conținut științific sunt mediocre. Brevetele de invenții sau patentele comerciale (în cazul specializărilor tehnice) punte și foarte puține. Reușitele academice, absente. Iar dacă se întâmplă cumva să existe, atunci sunt rodul eforturilor personale, nicidecum al unuia de tip instituțional, arareori strategic. Și oricât ne-am amăgi, creșterea vizibilității internaționale rămâne doar un obiectiv de realizat...²³.

“**Globalizarea** duce la competiția pentru resurse provocată de creșterea populației globului, de diminuarea resurselor, de afectarea mediului ambiant. În condițiile **economiei bazate pe cunoaștere**, Banca Mondială, OECD, ONU (UNESCO) consideră că educația terțiară devine din ce în ce mai importantă, fiind factorul esențial în dezvoltarea societății, prin activitățile ei de învățare, cercetare, comunicare, inovare, depozitare a cunoașterii. Acest fapt a produs masificarea învățământului superior și competiția pentru resursa umană, pentru personal înalt calificat în cercetare și învățământ superior. TIC a produs mutații enorme în modul de viață, de lucru, în managementul companiilor sau al instituțiilor de învățământ superior și chiar în modul de predare sau învățare²⁴.

Este de înțeles faptul că trebuie să fim foarte precauți și să înțelegem că perioada de criză continuă și că se va menține situația susceptibilă și în anul care urmează.

Declinul social. Criza economică din ultimii ani, dar și perioada grea care urmează să o parcurgă societatea românească, va produce schimbări în structurile populației. Astfel, măsurile de austeritate considerate de Guvernul României ca cele permisibile în situația actuală, va afecta grav veniturile populației. Categoria de populație cu venituri sub 600 lei este considerată populație aflată în pragul sărăciei. Reducerea câștigurilor salariale cu 25% va face imposibilă plata taxelor pentru studii universitare. În perioada ce urmează universitățile mențin taxele la nivelul anului de studiu 2009-2010. Mai mult, vor fi eliminate pentru multe categorii de tineri reducerile de taxe, reduceri la bilete de transport, foile de odihnă de care mulți au beneficiat până în prezent. Va crește și numărul studenților care vor renunța la studii, fenomen care a început din acest an, mai ales în universitățile private. Fenomenul de abandon a studiilor universitare are la bază mai mulți factori de influență:

- scăderea veniturilor populației;
- inexistența cererii pe piața muncii de specialiști noi formați;
- creșterea cheltuielilor populației;
- lipsa siguranței sociale.

DEVOLTAREA ECONOMICĂ ASUPRA ȘI SECTORUL EDUCATIV UNIVERSITAR

²³ Andrei Parvan, *Criza economica si universitatile romanesti*, Disponibilitate: <http://www.hotnews.ro/stiri-opinii-5403994-criza-economica-universitatile-romanesti.htm>

²⁴ Șerban AGACHI, *Mesajul Președintelui Consiliului Academic al Universității Babeș-Bolyai pentru anul universitar 2009 – 2010*, Disponibilitate: http://www.ubbcluj.ro/ro/despre/misiune/mesaj_presedinte.html

Dezvoltarea capitalului uman și creșterea competitivității prin formare inițială și continuă, pentru o piață a muncii flexibilă și globalizată, reprezintă obiective majore de dezvoltare contemporană.

Cu toate că serviciile din domeniul educației nu sunt servicii publice în sensul strict al definiției, nefiind caracterizate nici de nonrivalitate și nici de nonexcludere, totuși aceste servicii sunt subvenționate parțial sau total de oricare guvern din lume. Principalele motive sunt: 1) datorita faptului că beneficiile sociale generate de capitalul uman depășesc suma beneficiilor individuale, stimularea consumului serviciilor de educație impune reducerea costurilor acestora la nivel de individ; 2) asigurarea echității și coeziunii sociale impune accesul tuturor membrilor societății la procesul de acumulare a capitalului uman și egalitatea de șanse în procesul de acumulare a capitalului uman, indiferent de diferențele financiare sau nonfinanciare între membrii societății.

Reforma învățământului universitar din România este indispensabil necesară și se orientează spre rezolvarea următoarelor nevoi:

- compatibilizarea globală cu sistemele de învățământ europene și dezvoltarea relațiilor funcționale și de mobilitate între instituțiile de învățământ superior;
- optimizarea sistemului la nivel național ca rezultat al nevoii adaptării sistemului educației inițiale cerințelor pieței muncii;
- dezvoltarea unor sisteme și conexiuni funcționale între piața educației, piața cercetare – dezvoltare (C-D) și piața muncii care să permită dezvoltarea unui învățământ superior eficient, performant, calitativ și flexibil, care să încorporeze noi cunoștințe să dezvolte metode moderne de învățare, să permită valorizarea cunoștințelor și valorificarea abilităților și competențelor studenților încă din sistemul de formare²⁵.

Dacă reforma educației este și trebuie să fie continuă, atunci trebuie să evidențiem trăsătura ei specifică, actuală, de a se desfășura sub presiunea impusă de globalizarea și concurența accelerate și de revoluția informatică, ceea ce poate imprima reformei un aparent caracter temporar. În realitate, reforma educației este un proces dinamic, deschis, interactiv, interdisciplinar, interinstituțional și internațional, un proces continuu care asigură cultivarea și aplicarea creativității, dezvoltarea cunoașterii, calea către performanță, competiție și excelență în învățământ și cercetare științifică.

Căutările și incertitudinea care planează asupra sistemului instituțional, calitatea în educație, care rămâne încă, în multe instituții, un deziderat, ofertele educaționale nerealistice, programele de studii neperformante, cercetarea științifică sporadică în ciuda investițiilor din ultimul timp, absența universităților românești din marile clasamente internaționale sunt realități care trebuie depășite. Dificultățile în calea dezvoltării europene a învățământului universitar românesc țin fie de latura administrativă, politică și legislativă, fie își au originea în mentalitate, fie sunt cauzate de evoluțiile obiective, exterioare procesului de reformă.

În primul rând, reforma învățământului universitar din România nu se poate realiza decât într-un cadru legislativ coerent, construit pe o strategie clară privind misiunea, scopul și obiectivele sistemului educativ.

Un alt tip de dificultate în aplicarea reformei învățământului superior ține de domeniul mentalității. Procesul Bologna este privit încă de pe poziții sceptice de către unii actori din aria educației și cercetării academice. Desigur că există o serie de aspecte care trebuie discutate, pentru că reforma reală nu se realizează mimetic, ci în raport cu realitățile din fiecare sistem de învățământ.

În felul acesta, privind reforma educației ca proces continuu, care lansează permanent provocări învățământului superior, universitățile românești se pregătesc să participe la edificarea Europei

²⁵ Valentina Vasile, Gheorghe Zaman, Steliana Perț, Felicia Zarojanu – Studii de strategie și politici, Institutului European din România, http://www.ier.ro/documente/SPOS2007_ro/Spos2007_studiu_2_ro.pdf, pag.85

cunoasterii și a cercetării și, mai mult decât atât, își pregătesc propriul viitor, dincolo de anul 2010, într-o lume a competiției acerbe, a internaționalizării și globalizării, în care, mai mult decât oricând, cunoașterea înseamnă putere.

CONCLUZII

Factorii determinanți care vor influența evoluția și accesul la sistemul educativ universitar din România sunt factorii de natură demografică, economică, socială.

În lucrarea de față am menționat importanța dezvoltării capitalului uman și creșterea competitivității prin formare inițială și continuă, pentru o piață a muncii flexibilă și globalizată, reprezintă obiective majore de dezvoltare contemporană.

În perioada care urmează învățământul universitar se va orienta mai mult, după părerea noastră, spre factorii educaționali calitativi și spre creșterea competențelor atât a noilor specialiști formați, dar și a cadrelor didactice. Acest lucru este posibil prin aplicarea fondurilor de investiții nu numai pentru în achiziții de material didactic, modernizarea spațiilor de învățământ, mobilier sau instrumentar de specialitate, ci și pentru creșterea competențelor cadrelor didactice, studenților, masteranzilor și a tinerilor cercetători. Numai așa vom putea ajunge la un învățământ universitar competitiv, la performanțele calitative de nivel european sau de ce nu – mondial. Doar școala românească a dat lumii de-a lungul timpului mulți specialiști de calitate, rezerve există trebuie la timp depistate și educate.

Nu trebuie să punem pe umerii crizei tot ce se întâmplă în societate, trebuie doar sfidată criza cu forțe, soluții și surse existente.

BIBLIOGRAFIE: 1. Agachi Șerban, *Mesajul Președintelui Consiliului Academic al Universității Babeș-Bolyai pentru anul universitar 2009 – 2010*, Disponibilitate: <http://www.ubbcluj.ro/> 2. Parvan Andrei, *Criza economica si universitatile romanesti*, Disponibilitate: <http://www.hotnews.ro/stiri-opinii-5403994-criza-economica-universitatile-romanesti.htm> 3. Valentina Vasile, Gheorghe Zaman, Steliana Perț, Felicia Zarojanu, *Studii de strategie și politici, Institutul European din România*, http://www.ier.ro/documente/SPOS2007_ro/Spos2007_studiu_2_ro.pdf 4. Zamfir Cătălin, *Criza se accentuează prin măsurile de ieșire din ea*, pag. 67. Disponibilitate: <http://www.inovatiesociala.ro/index.php/jurnal/article/view/565> 5. Wisler, Carl. *Designing Evaluation*. [available online: http://www.gao.gov/policy/10_1_4.htm] U.S. Government Accounting Office - Program Evaluation and Methodology Division: GAO/PEMD, 1991 6. LEGEA nr. 84 din 24 iulie 1995*) - Legea învățământului, <http://www.edu.ro> 7. Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului (2008), *Raport asupra stării sistemului național de învățământ*, București. <http://www.edu.ro/index.php/articles/10913> 8. *Raportul Comisiei Prezidențiale pentru analiza și elaborarea politicilor din domeniile educației și cercetării*, http://edu.presidency.ro/upload/raport_edu.pdf 9. *Anuarul Statistic al României 2007, 2008*, <http://www.insse.ro/cms/rw/pages/anuarstatistic2007.ro>

Стаття надійшла до редакції 14.06.2010

УДК 378

*Mihaela- luminița Staicu, Mihaela Cuțov,
Bucharest, România*

**CULTURAL AND ANTHROPOLOGICAL DIMENSIONS OF HEALTHY
STATUS**